

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์พัฒนาการการเรียนรู้ในกรอบของไตรสิกขา กับทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ ในประเด็นเรื่อง การเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีของสกินเนอร์ การเรียนรู้ในกรอบของไตรสิกขา วิเคราะห์ความเชื่อมโยงพัฒนาการการเรียนรู้ในกรอบไตรสิกขากับทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้

๕.๑.๑ การเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีของสกินเนอร์

สกินเนอร์มองว่า การเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมาก เกิดจากประสบการณ์ การเรียนรู้ของมนุษย์ที่เกิดจากประสบการณ์มีหน้าที่ ดังนี้คือ มีหน้าที่ในการเป็นข้อมูลเพื่อเกิดพฤติกรรมใหม่ๆ และเสริมแรงหากพฤติกรรมใหม่ที่เกิดขึ้นเป็นพฤติกรรมที่ดีและพึงประสงค์ พฤติกรรมที่ดีจะเป็นสิ่งจูงใจให้เกิดพฤติกรรมนั้นอีก ประสบการณ์ยังมีส่วนที่ให้การเสริมแรงให้ผู้เรียนทำพฤติกรรมที่พึงประสงค์ซ้ำๆ แต่ถ้าหากพฤติกรรมใดไม่พึงประสงค์ก็จะหลีกเลี่ยงไม่ทำพฤติกรรมนั้น การเรียนรู้จากประสบการณ์จึงเป็นการเรียนรู้เบื้องต้น

ผลการเรียนรู้ในทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ มีผลทำให้เกิดพฤติกรรมใหม่ๆ ใช้การเสริมแรงพฤติกรรมที่สามารถกระทำได้แล้วทั้งการเพิ่มหรือลด การไตร่ตรองในการแสดงพฤติกรรม สามารถดึงความสนใจต่อสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ ที่สำคัญผลของการเรียนรู้ช่วยพัฒนาพฤติกรรม พัฒนาจิตใจ และเสริมปัญญา ให้กับผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม สามารถนำผลของการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและส่วนรวมได้อย่างสมบูรณ์

๕.๑.๒ การเรียนรู้ในกรอบของไตรสิกขา

การเรียนรู้ในกรอบของไตรสิกขา เป็นการฝึกฝนอบรมตนในกระบวนการเรียนรู้ทั้ง ๓ ด้าน คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งเป็นระบบการศึกษาที่ทำให้บุคคลมีพัฒนาการการเรียนรู้ครบทุกด้าน ทั้งด้านพฤติกรรม จิตใจ ปัญญา

ศีล เป็นการศึกษาที่ฝึกในด้านการสัมพันธ์ติดต่อกับสิ่งแวดล้อม ทั้งทางวัตถุและสังคม ทั้งด้วยพฤติกรรมทางกาย วาจา หรือเรียกว่า การมีวิถีชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียน เป็นการดำเนินชีวิตที่เกื้อกูลแก่สังคมและโลก

สมาธิ เป็นการศึกษาที่ฝึกในด้านจิต หรือระดับจิตใจ ได้แก่ การพัฒนาคุณสมบัติต่างๆ ของจิต ทั้งในด้านคุณธรรม เช่น ความมีเมตตา กรุณา เชื้อเพื่อเชื้อแผ่ **ด้านความสามารถของจิต** เป็นการฝึกความเข้มแข็งมั่นคง ความเพียรพยายาม ความกล้าหาญ ความขยัน ความอดทน ความมีสติ มีสมาธิ **ด้านความสุข** เป็นความปิติอิ่มใจ สดชื่นผ่องใส เรียกได้ว่าเป็นการพัฒนาคุณภาพ สมรรถภาพและสุขภาพของจิต

ปัญญา เป็นการศึกษาที่พัฒนาในด้านการรู้ความจริง เริ่มตั้งแต่ความเชื่อที่มีเหตุผล ความเห็นที่เข้าสู่แนวทางของความเป็นจริง การรู้จักหาความรู้ การรู้จักคิดพิจารณา การรู้จักวินิจฉัย ไตร่ตรอง การรู้ความจริงที่จะนำความรู้มาใช้ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง ถูกวิธี

การเรียนรู้ในกรอบของไตรสิกขา เป็นกระบวนการปฏิบัติที่เนื่องถึงกัน และสูงขึ้นไปตามลำดับ คือ **ศีล** เป็นการเรียนรู้ในการชำระโทษทางกายวาจาให้สิ้นไป ให้กายวาจาของบุคคลมีความเหมาะสม **สมาธิ** เป็นความตั้งมั่นทำจิตให้ไม่หวั่นไหวตามอารมณ์ต่างๆ **ปัญญา** เป็นความรู้ในสิ่งที่ควรรู้ รู้เท่าทันสิ่งที่ทำให้เกิดทุกข์ ดังนั้น การเรียนรู้ในกรอบของไตรสิกขา จึงเป็นการเรียนรู้เพื่อการดับทุกข์ให้หมดสิ้น และนำไปสู่การฝึกฝนอบรมตนเองให้เป็นผู้มีศีล สมาธิ ปัญญา

๕.๑.๓ วิเคราะห์ความเชื่อมโยงพัฒนาการการเรียนรู้ในกรอบไตรสิกขา กับทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์

การเรียนรู้ในทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ในกรอบของไตรสิกขา คือ สกินเนอร์มีการเรียนรู้จากประสบการณ์ ใช้ประสบการณ์เป็นข้อมูลเพื่อสร้างพฤติกรรมใหม่ ใช้การเสริมแรงกับการเพิ่มหรือลดพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ซึ่งผลจากการเรียนรู้ในทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์สามารถนำมาพัฒนาพฤติกรรม พัฒนาจิตใจ และเสริมปัญญาได้ สำหรับการเรียนรู้ในกรอบของไตรสิกขามีความสัมพันธ์กันระหว่าง พฤติกรรม จิตใจ และปัญญาอย่างอิงอาศัยซึ่งกันและกัน การเรียนรู้ทั้ง ๒ แนวคิดนี้มีการเรียนรู้จากภายนอกเข้าสู่ภายใน โดยสกินเนอร์ได้เรียนรู้ทางประสบการณ์เข้าทางประสาทสัมผัส เกิดการเรียนรู้-การคิด และแสดงพฤติกรรม ส่วนการเรียนรู้ในกรอบของไตรสิกขามีการฝึกฝนอบรมตนจากเสียงของผู้อื่น (ปรโตโมหะ) เข้ามาสู่แนวคิดพิจารณาที่แยบคายของโยนิโสมนสิการ เป็นกระบวนการคิดพิจารณาอย่างแยบคายและแสดงออกทางพฤติกรรม การเรียนรู้ทั้ง ๒ แนวคิดมีกระบวนการเรียนรู้เกิดขึ้นจากภายในตัวของผู้เรียนก่อนที่จะแสดงออกทางพฤติกรรม และมุ่งสู่การพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผลการเรียนรู้ของทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์และการเรียนรู้ในกรอบของไตรสิกขา มีแนวความคิดเห็นที่ตรงกัน คือ ผลการเรียนรู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน มีการเปลี่ยนทั้งพฤติกรรม จิตใจ ปัญญา สามารถนำผลการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง และบุคคลในสังคม เช่น พัฒนาให้มีกายวาจาที่เรียบร้อย มีมารยาทดี มีจิตใจที่งดงาม มีปัญญาที่เฉลียวฉลาด มีความรู้ความสามารถที่ดีที่พึงประสงค์

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิเคราะห์พัฒนาการการเรียนรู้ในกรอบของไตรสิกขา กับทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ ยังมีประเด็นที่น่าสนใจอีกหลายประเด็นที่น่าจะนำมาศึกษาวิจัยเพิ่มเติม ดังนี้

การนำการเรียนรู้ในกรอบของไตรสิกขา กับทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ มาประยุกต์ใช้ในสังคมปัจจุบัน โดยการศึกษาวิจัยแบบสำรวจ และสังเกต ใช้หลักการเรียนรู้ทั้ง ๒ แนวคิดนำไปใช้ได้ในทุกกลุ่มทุกองค์กร เช่น ศึกษาวิจัยกับนักเรียนชั้นปฐมวัย เพื่อเป็นการพัฒนาการเรียนรู้จากจุดเริ่มต้นของการศึกษาของเด็กที่ได้เข้าศึกษาในโรงเรียน อันเป็นการเพิ่มศักยภาพของมนุษย์ได้อย่างสมบูรณ์

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการเรียนรู้ในกรอบของไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา เมื่อนำมาเชื่อมโยงกับทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์แล้วสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนหรือผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ค้นพบจากการปฏิบัติหลักธรรมด้วยตนเองทุกขณะจิตและทุกอิริยาบถ และจะทำให้มีสติรู้เสมอที่ได้ยิน ได้เห็น ได้คิด ได้พูด สามารถที่จะควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัย ทั้งทางกาย วาจา ใจ รวมถึงควบคุมสติให้มีความแน่วแน่ ในจุดเดียวกันเมื่อมีสติมั่นแล้วจะทำให้เกิดปัญญาและเกิดความรู้แจ้งเข้าใจและแก้ปัญหาได้ การเรียนรู้ในกรอบของไตรสิกขาเมื่อเชื่อมโยงกับทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์สรุปได้ดังนี้

การเรียนรู้ขั้นที่ ๑ นักเรียนได้ใช้ความรู้เดิมประกอบกับการเรียนรู้ใหม่ที่ได้รับจาก ครู เป็นการฟังฟัง ผลพลอยได้จากการเรียนรู้ตรงนี้ ครูผู้สอนจะต้องให้ความรัก ความเมตตา ซึ่งอยู่ในขั้นศีล คือความบริสุทธิ์ใสสะอาดไม่มีสิ่งใดมารบกวน

การเรียนรู้ขั้นที่ ๒ นักเรียนเริ่มใช้ข้อมูลใหม่ๆมาสร้างรูปแบบการเรียนรู้ การคิด การปฏิบัติ สามารถแก้ปัญหาของตนเองด้วยการคิดวิเคราะห์ที่มีความมั่นใจ ซึ่งอยู่ในขั้น สมาธิ หรือการเรียนรู้อย่างอิสระ

การเรียนรู้ขั้นที่ ๓ นักเรียนได้ใช้ความคิดในการสร้างรูปแบบใหม่ๆร่วมพัฒนา สังคม เป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างความรู้รอบ รู้ลึกและรู้แจ้ง ซึ่งอยู่ในขั้นปัญญา

หลักการเหล่านี้เป็นสิ่งที่ควรศึกษาหาความจริง เพื่อจะนำผลที่ได้จากการศึกษามาพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ในทุกๆ สังคมให้มีการเรียนรู้ที่ดี มีความเหมาะสม และมีแนวทางในการเรียนรู้เพื่อที่จะมุ่งสู่ความเป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ โดยผ่านกระบวนการฝึกฝนอบรมตน ทั้งในหลักแนวคิดการเรียนรู้ในกรอบของไตรสิกขา และในหลักการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยาตะวันตก